

Հ Ա Ս Յ Զ

Rédaction du Journal Arménien

ARCHAIOUYCE

EGYPTE

LE CAIRE

ԱՉԳԱՅԻՆ . ԳՐԱԿԱՆ . ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԿԱՍԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԿԵ ՀՐԱՍԱՐԱԿՈՒԻ ԶՈՐԵՔՆԱԲԻ ՕՐԵՐԸ

Արտատու՝ Արտատուական Կառավարություն, Համար 28 Հրամանագրով

ՊԱՅՄԱՆՔ ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԳՈՒԹԵԱՆ

ԵՒՆՊՈՍՏ ԵՒ ԱՐՏԱՍԱՅՄԱՆ

Քառկամ 40 Ագ. ողջ 10 Ժ.

Փոստից զաւանձուր և կգ. վարձարձանց ուսուցիչ և նրա համար միայն արեւիկ 20 օր. 5 Ժ. Եկու թիք մէկ ծրարով

« Արշալոյս »-ի վերաբերեալ ճիշդակամ խնդրոց համար, պիտի յիշուի ինքնագրութեան հետեւի. Բոկ Տպարանի վերաբերեալ գործոց համար, արտասանու- լեկն ինքնագրութեան հետեւի. և ճիշդակամ հա- մար « Արշալոյս » Տպարանի վարիչ - Մասնակար»

ԳԻՌԳ՝ ՓՍՓԱՅՄԱՆԻՆ

Ձի հրատարակումը ձեռնարկները այն ասեւ միայն և և կը տրուին՝ երբ քրքրաստի և այլ ծախքներ կը գրկուի ինքնագրութեան:

Ասեւ ևս ստույգի անկարգութեամբ ձեռնարկ- ները կը ջնջուին:

Բաժանորդագրութիւնը կանխիկ է՝ և մասնաւոր համաձայնութեամբ կը հրաւիրուի ծանուցումները:

ՎԵՐՋԻՆ ԱՆԳՈՒՄ ՄԵ ԵՒՍ

Կը յիշենք Արշալոյսի յար- գելի բաժանորդներուն որ իրենց թէ՛ անցեալ շրջաններու յետաձգու- և թէ՛ ներկայ տարիներու բաժ- նեցիները բարեհաճին յրկեւ ձեռ- թերթին հրատարակութիւնը կանո- նաւոր և յարատեւ վիճակի մէջ պահելու համար:

ԽՈՒՐԱ

ԱԶԳԱՆՈՒԷՐ ՀԱՅՈՒՆՆԵՐԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Շար. նախորդ թիւէն)

« Ազգանուէրին » գործունէու- թեան վրայ բան մը չ'իտուեցայ տա- կաւին. Պէտք է որ ամեն հաս- տատութեանց, ամեն ընկերու- թեանց գործերը խօսին, քան թէ՛ քանի մը վարձկան գրիչներ, որոնց պարտաւելի օրինակները դժբաղա- բար շատ ունեցած ենք: Եղան նոյն իսկ գրչակներ, որ ս' և էրն- կերութեան մը գրա-սենեակները, անոր զարգերը, պատերուն վրայ գտնուած լուսանկարները գովաբա- նեցին, առանց հաշիւի անելու թէ՛ այդ ամենը հայ ժողովուրդէն առնուած գրամներով եղած էին և զարմանալու բան մը չ'կար: Այդ միևնույն քրօնկազմի Պուէտին էր դարձեալ որ իր այդ գրուածներուն մէջ հիացման առարկայ գարձուցած էր Բրանձազետո մը, որը քանի մը ամիսներ առաջ ԳՈՂ և զեղծարար կը հուշակէր: Աստուած թողութիւն չ'տրուեցէ: ... »

Ըսի որ ս' և է հանրային հաս- տատութեան գովաբանը կամ պար- սաւը ընելու համար՝ խօսքէն աւելի գործին կարեւորութիւն ընծայելու է- նս չեմ գիտեր թէ՛ « Ազգանուէր Հայունեաց Ընկերութեան » Պոլսոյ կեդրոնն ալ մասնաւոր գրասենեակ ունի, ուր շարուած ըլլան հիմնա- գրիչներու լուսանկարները... պա- տիկ վրայ, և ուր բազմած ըլլան այս ու այն պաշտօնեան գրասենեակ- ներու առջև, բայց միշտ անոր տե- ղեկագրին հետեւելով համարում կը գոյացնեն որ՝ եթէ Ազգանուէրին գրամը աւելնայ, փոխանակ սեն- եակներ զարգարելու, փոխանակ քանի մը պաշտօնեաներու ապրու- միջոց հայթայթելու կանխաձեռ- ծուր ունենալու, փոխանակ ունե- յանի համար թերթի կաշառելու և խիղճի ծախու առնելու, գաւառ- ներու մէջ անկիւնը դպրոց մ'ալ պիտի բանային և ուսուցիչ մը վար- ձատրելով ուսումն ու դաստիարա- կութիւնը ծաւալելու պիտի յատ- կացնէին:

Ազգանուէր Հայունեացը իր նախաքայլերուն մէջ խոհեմութիւն համարած է ընդունիլ Միացեալ Ըն- կերութեանց հրաւերը, և անոնց

միջոցաւ գործել գաւառներու մէջ, և իր առաջին վարժարանը բացած է Քղիի Գասապա դիւրը, յետոյ պարբերաբար դպրոցներ հաստատած է Հաճրն, Մուշ, Սղերդ, և Չար- սանձաղի Բերրի գիւղաքաղաքին մէջ (ան'ս Տեղեկագիր երես 5.) որոնց շրջանաւոր սանուհիները պաշտօնավարած են շրջակայ աւան- ներու դպրոցները:

Այժմ Հայունեաց Ընկերու- թիւնը առանձին կը գործէ, և իր վերակազմութեան առաջին տարին իսկ կարող եղած է վարժարաններ բանալ Մուշի, Չէլիթունի և Հաճը նի մէջ: Տեսչութիւնը իրեն կող- մէն զրկելով:

Տեղեկագրէն հատուած մը ա. հա որ շատ պերճաբոս է. (ան'ս տեղեկագիր երես 11.)

« Եւ մինչ Ընկերութիւնս կը պատրաստուէր տարածել իր գոր- ծունէութիւնը Հայաստանի խորքը, վրայ հասաւ Կիլիկիան աղէտը, հազարաւոր որբեր անոք և թափա- ռակին թողլով աւերակներու վրայ:

« Այն ատեն հաստատուեցան որբանոցները, և մենք ստանձնե- ցինք բոլոր Կիլիկիան որբանոցնե- րուն ազլկանց կրթութեան հոգը՝ օգնելու համար կեցր. որբանոց մանձաւորութիւն որ իր բոլոր ուժը կսպառէր հէզ անտոնուել տղոց պիտոյքը հայթայթելու: ... »

« Արեւմտ մեր խնամքին ներքեւ աւելնք, Մարաշի, Տէօրթեօլի, Այն- թապի, Հասան Պէյլիի, Հաճընի որբանոցներուն վարժարանները, գիրք, գրեական պիտոյք և ձեւագործի նիւթեր զրկելով ամեն տեղ, ինչպէս նաև ներկայացուցիչ- ներ ընտրելով, տեսչութիւնը նշա- նակելով կամ Պոլսէն ուղարկելով հարկ եղած սեղերը: ... »

« Իսկ Ատանան, սուգի և թըշ- ուառութեան թատերալսյալը, ո՞վ պիտի կազմակերպէր այնտեղ կըր- թութեան գործը և ի՞նչ միջոցնե- րով, երբ մեր ելեւտացոյցը ծան- րաբեռնուած էր այնքան ձեռք այն ատեն է որ օգնութեան հասաւ մե- ղի Մարթի-գիլի կիլիկիան Որբա- խնամ կանանց ընկերութիւնը, ըս- տանձնելով տարրական նախակրթա- րանի մը ծախքը, ինչպէս նաև Մե- ղքոնեան եղբարց ֆապրիկայի նպաս- տից սնտուկին տարրական նուէրը, զոր ստացանք մեր Ազգանուէրից Մասնաճիւղին ջանքով դպրոց մը բանալու համար ի յիշատակ ողբաց- եալ Յակոբ Պապիկեանի: ... »

« Այս վիճանն նպաստներով քայլաւորուած գործի ձեռնարկե- ցինք այդ ազգութիւն երկրին մէջ: Մասնաւոր երբ մեր ամենէն ձեւ- ուրջ հասանդանքին Տիկին Արշա- կուհի Թէօթիկ ազիւն ներշնչուած ունեցաւ ինքիւնքը նուիրելու այս յանդուգն գործին: Աւ գնաց իր ձեռքով, արջուկով ու արիւնով

որդուած փրատակներուն և իսաւ- րին մէջէն մէկիկ մէկիկ հաւաքեց դժբաղդ որբուհիները, համախը- րեց Կանոնի յարկի մը ներքեւ, հր- տապնեց զանոք մօր և գրագէտի իր հոգեւորական խօսքով: Ընտրեց ուսուցչուհիներ հսկեց ամէն կար- գադրութեան, և այն ատեն միայն մեկնեցաւ, երբ գտաւ իրեն արժա- նաւոր յայտը, Միհրան էֆ. Քէ- շիշեանը՝ տեղւոյն պատուաւոր վա- ճառակաւորէն անձնուէր և զար- գայած երիտասարդ իր. որ հաճե- ցաւ մեր ներկայացուցիչը ըլլալ, և այն ատենէն ի վեր անկիւնը գուր- գուրանքով աշխատեցաւ ու կաշիսա- տի վարժարաններուն բարգաւաճ- ման և յառաջ գիւծութեան: ... »

« Տիկին Թէօթիկ իր դարձին տեղեկութիւններ ընթաւ մեզի ո՞չ միայն Ատանայի այլ և Կիլիկիայ բոլոր վարժարաններուն մասին և իր թերթերով քարտէսները Պոլի- սէն Օր. Սիրանուշ Ոսկանը՝ Տարսոն, և Օր. Սօֆի Շիշմանեանը՝ Մարաշ: Օրիորդ Սօֆի Շիշմանեան քոյ- րէն է Կարնոյ Առաջնորդ և Տրու- սալէմ քաղաքէն շրջապատ Տէր Աեւ- անդ Կալիպոպոս Շիշմանեանի, ու- րուն մ'Մ ԱՔՍՈՐԻ ԿեԱՆՔԸ, ստուա- րահատոր ձեւագիրը ԱՉՆԱՅԻՆՆԻՍԻ համար, թէ՛ Իլիկիան կաթողի- կոս առ նախանձու, և թէ՛ իր Ս- գիպտարանի համախոհները՝ ամէն գաւառական միջոցներ գործ զրկն- յաւ տղերք ստորագրուին վրայ և տակաւին ատիկայ վերջացած խըն- դիր մը չէ: ... »

Եղիտ Թորոսեան

(Շարունակելի)

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԹՂԹԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԱՄԱԿ

7 Մարտ 910 Թիֆլիզ

Յարգելի բարեկամ

Տիար Եղիշէ Թորոսեան

Ի Գահիրէ

(Շար. նախորդ թիւէն)

Անշուշտ երեկ ստանում էք Թիֆլիզ հրատարակուող թերթերից տեսնում էք թէ ինչն էր են հրա- տարակվում մեր մէջ: Եւ վերա- հասու եղէք թէ՛ ովքեր են մեր գործիչները կամ գոնէ գրանց Ալեք- մանուկիւնը - բանագող, գրամա- գող, քսու, գձուձ հաշուով ա- ռաջնորդուող, իրանց գրպանի շա- հի համար իրանց ձեռքերին իսկ գերեզմանից հանող-ծախող, ինչ- պէս որ անում են հասարակութեան սեփականութիւններին հետ՝ առանց խղճի խալթ իսկ զգալու, բայց և շարունակ՝ նոյն դժբաղդ հատար- կնութեան շահից խօսող, ճառող ու ճամարտող, ի մի բան՝ գառ- նազգեստ գայլեր: Եւ ասոնք են՝ որ ուրիշներին չեն հաւանում, և

արանք են՝ որ կիլիկիաների ու փո- ղոցային արիկաների փառքին հաս- նելու նախանձախնդրութիւն են ցոյց տալիս առանց կարմրելու, ա- ռանց ամօթի զգացմունք ունենա- լու՝ միտքամտելի էրիկայի անու- նից կոտորում տեղի ու անտեղի ի- ռանց թերթերի համար առանց մի համարում: Եւ ի՞նչ լաւ որ օտար- ազգիները հայերէն չգիտեն կար- դալ, թէ ո՞չ մեր լրագիրներին մէջ գործածուած անպատկառ ու առանց իրական փաստերի սանձարձակ լեզ- ւի շնորհիւ խեղճ տղա ամօթից պէտք է գետնը մտնէր: Ուստի անչափ ցաւում եմ, որ գրքին մէջ մամուլի - ռուսահայ պարբերական թերթերի ու նրանց խմբագիր-Հրա- տարակիչների մասին աւելի շատ չեմ ծանրացել ու մանրամասնու- թիւններ գրի առել: ... »

Ամեն օրուայ կարգացածներս պերճաբանօրէն ստում են ու հաս- տատում, որ մեր լրագրողները (բա- ցառութիւնը այնքան աննշան է, որ չեղածին է հաւատար) զուրկ և խափուր են ճշմարիտ հրատարակա- լութիւն առաջինութիւններից, այն է՝ ճշմարտութիւնը խոստովանելու, փաստերի առաջ գոնէ լուելու, քիչ էլ է ամօթ ունենալու: ... »

Տիար, այս ի՞նչ հանելուկ է, որ մեր խմբագիրների փոխարէն մենք ընթերցողներս ենք ամառում նրանց հրատարակողին խայտառակ- անուշուրջ ու թուրք ու մուր ուտե- լուց: ... »

Ամեն Աստուծ ուր թուրք ու մուր կ'ըլլոյ ու մարտը մարդիկ՝ որ- բան էլ ճարպիկ գրչի տէր, թէ ինչպիսի մտաւոր առաջնորդներ կա- րող են ինչևէ, ինքնըստինքեան հասկանալի է: ... »

Իայց թէ այնքան բարոյապէս փճացած են, որ իրանց համար շատ դժուար է ճշմարտութիւններ խոս- տովանելը, դէ՛ գոնէ նորից ու նո- րից ճշմարտութեան դէմ չգնան՝ յա- մօթ իրանց և այն ամեն դժբաղդ հասարակութեան, որի մտաւոր ա- ռաջնորդներն են իրանք տարաբաղ- դաբար: Ինչ և է. այս այնպիսի ալիւր է, որ ջուր շատ կը վերցնի- անցնինք: ... »

Առաջին գիրքս - իմ պատաս- լանը բարոյապէս ինկուր և ամեն- քեց արձամարտուած լինելով խիստ ու առաջին անգամ այնպէս շան- թահար չեղաւով գրուած, բնական էր որ շատերին շանթահար անէր և ուրեմն անհասկանալի մնար: Սակայն վերջին գիրքս - «Եւ Գուր»- դպրոցի ու Ս. Եկեղեցու պաշտօնեաներ էք: ... »

« Եւ թէ պետեւ առաջինից աւելի խիստ, աւելի անողք, բայց և այնպէս աւելի քան հասկանալի է- զաւ՝ և՛ տգէտին, և՛ զարդացածին, և՛ հոգեւորականին, և՛ աշխարհա- կանին, և՛ մարդկանց, և՛ կանանց, բացառութեամբ միայն երեք հո- գու - « Արմենիակ » խմբագիր Պ. ... »

Փորձուգալեանին ( ) « Մշակի » աշ- խատակից Պ. Մուշեղ Բագրատու- նուն և... մի բժշկապետի: ... »

Յարգելի Պ. Փորձուգալեանը՝ վստահացած իր երկարամտայ ժուռ- նախտական փորձառութեան, ի- րան իրաւունք էր համարել առանց կարգաւար կարծիք յայտնել գրքին մասին, վստայի թէ նա կարգացած լինէր, անշուշտ նա կը տեսնէր, որ « Թիֆլիզում դատարաններ էլ կան, դպրոցական հոգաբարձուներ էլ », ու գեռ մանկավարժական ժողով- ներ էլ որոնք և իրանց վճիռն են արձակել, ուստի և ինքը իբրև փորձուած ժուռնալիստ պարտաւոր էր իր որոշ ուղիղ հայեացքը յայտ- նել իր ակնարկած հաստատութիւն- ների արձակած վճիռ մասին, և ոչ թէ իրան թող տար ի՞ գրքըս էլ՝ անբարոյական հակառակորդե- րիս պարտաւարձութիւնների կարգը դասելու: ... »

Յարգելի Պ. Փորձուգալեա- նին՝ իբրև լաւ ու երախտաւոր հը- րապարակախօսի, այդքանով էլ բաւականանում եմ, միայն թէ փա- փաքելի էր իմանալ, թէ փորձա- ռու ժուռնալիստը ի՞նչ կարծիք ու- նի Օգթաւ Միտապոյի Սերասնեան Ռոյ յայտնի աշխատութեան մասին: Արգեօք այդ նշանաւոր երկի մէջ նկարագրած Ս. Պրանցիակ-Գուսե- րիս պարոցի և այդ տեղ գործող Աստուծ երեսից թափուած եղուիդ- քահանաների մասին գրածները ճիշ- մարտիքներ են թէ լրիկ պար- սաւագրեր: Հարկաւ ես ինձ թող չեմ տալիս իմ շափա շնանալու - ես ո՞ւր, յայտնի Օգթաւ Միտապոյի ո՞ւր նոյնպէս շատ հեռու եմ գիրքս նը- շանաւոր երկերի շարքը դասելու յաւակնութիւնն ունենալուց, բայց թո՛ղ թո՛ղ տրուի ինձ պնդելու, որ գրքին սուրբ նպատակը ճշգրի ու լրիւ ըմբռնելու և նրա մասին ա- նաչառ կարծիք յայտնելու համար նոյն իսկ բաւական չէ շատ յայտնի երկերի նման թիթեակայ աչքէ ան- ցնելը, այլ անհրաժեշտ է ծայրից ծայր ուղարկութեամբ կարգաւ և ապա թէ որ և է կարծիք յայտնել ինչևէ է, էլ ինչ անցնինք: ... »

Կան մարդիկ, որոնք համոզ- ուած են թէ՛ որովհետեւ գրիչ բըռ- նել գիտեն, ուրեմն նաև զարգա- ցած են, ուստի իրաւունք ունեն- անում են քանի մասին հեղինակօրէն պատգամներ տալ, իրողութիւնե- րը ու դէպքերը ճշտութեամբ ըմ- բռնելու կարողութիւն ունենալ: Թէ ի՞նչ էր գրել Պ. Մուշեղ Բագ- րատունին գրքին մասին, չգիտեմ: ... »

( ) Յտուած եմ որ փաստի ան- պարտաճանաչութեան թէ ոչ յաս- ձառեւ առաջին գիրքս չէ հասել Պ. Փորձուգալեանին, որի հետ նաև մի նամակով իրա՞ իբրև փորձուած ժուռնալիստի անաչառ կարծիքն էի խնդրել: ... »

միայն իր թղթակցած լրագրի - «Արեւելի տուած պատասխանից երեւում է, որ պարտը ևս վերը ներկարագրած մարդկանցից է. վասնզի նա իրան թույլ էր տուել զբքս մասին քննադատութիւնը գրելու, բայց երբի, այնքան միակողմանի և հեռու ճշմարտութիւնից և զուրկ փաստերից, որ նոյն իսկ «Արեւելի» թղթակցութիւնը ոչ միայն չէր փաստել տպել, այլ և այդ առիթով հետեւեալն էր գրել. «Երեւան, Մուշեղ Բագրատունու-Ն. Մ. Աղաճեանի գրքի մասին աւելի լու է ոչինչ գրել» Պատճառը միթէ հասկանալի չէ. Զեյն քննադատութիւնը առաջ կը բերի մի երրորդ դիրքը: («Արեւելի» 249 1909)

Նախ «Արեւելի» թղթակցութիւնը ինչու է անցանկալի համարում մի երրորդ գրքի առաջ գալուն և երկրորդ՝ թէ այդ քննադատութիւնը միայն փաստերի վրայ հիմնուած կարգին բան լինէր և ոչ խելքախոսութիւն, որ յատուկ է գրեկցանով բռնուած մի կարգ մարդկանց, միթէ «Արեւելի» թղթակցութիւնը չէր տպել, - ոչ միայն կը տպէր ամենայն ուրախութեամբ՝ յետոյ էլ պաշտպանուելով և լոկ թիւրիմացութեան և զիմակով կամ սխալմամբ տպեցինք արդարացումով, այլ հաստատ է որ նախանձելով իրոք և աստուածաբան Գարեգին վարդ. Յովսէփեանին («») և թէ զգուցի ու անպատիւ իրագեալ Սելջուկ քահանային պաշտպանելու եղով՝ ոչ թէ մի, այլ մի քանի ծանօթութիւններ ևս կը գնէր քննադատութեան տակ՝ որպէսզի միամիտ ընթացողներին աւելի լու նախապաշարէր իմ գէմ:

Լ. ՄԵԼԻՔ ԱՂՈՍԵԱՆՑ (Շարունակելի)

(*) Այդ երրորդ գրքը արդէն համարեա պատրաստ է. միայն ըս. պատու եմ մի յար առ իրի՛ հարուածներս աւելի շեշտակի իջեցնելու:

(**) Ասում են խելագարուել է - ողջ օրը խելագարի շարժումներով, իբր թէ է, անգարար կրկնում է. «միջքը... մտքը... տան... մի... տը...»

ՍԱՂԻՄԱԿԱՆ ՀԱՆԳՈՅՑ

ՅՈՊՊԵԻ ՎԱՆՔԱՊԱՍԿԱՆ ԿԱՆՈՒՄՆԵՐԸ

Յոպպէի մէջ 45 տարի առաջ Ս. Երուսաղէմի միտքան հանգստեալ Աստուածատուր եպիսկոպոսի կողմէ օրինուած էր օճէթը շէրիով գնուած և օրի նաւոր վագֆիտներով վաճար վագֆեղով մզկիթի տակ երկու միջբանոցներուն առջեւ դատ բացուած էր Սիմեոն վրդ. Թէլեանի գէմ. տեղւոյն իման ընդհանր և մզկիթի իմամին կողմէ, շէրիի դատարանին առջեւ, առարկելով որ միջբանոցները նախապէս իսլամ աղթաւորի էին: Դատարանը երեք կողմազիր կը գրկէ, բայց Սիմեոն վրդ. կը պատասխանէ թէ՛ կալուածներուն միջկողմէն ուղղակի և միայն Երուսաղէմի Պատրիարքն է: Սա կայն դատարանը առանց ակամջ կախելու, դատը բացուած կը հռչակէ և Սիմեոն վրդ. կողմէ փոխանորդ մը կարգելով իր կողմէ, վճիռ կուտայ թէ՛ միջբանոցները մզկիթ են եղեր նախապէս: Այս մասին՝ առեւին Տրդատ և պիսկոպոս և Պօլսոյ Պատրիարքը կը բողոքեն և կը պահանջեն որ դատարարութիւնը դարեցուցուի: Դատարանը նախարարին կը գրիմէ որ աստուածութեան նկատմամբ կը յանձնէ, որ սակայն վերոյիշեալ վճիռը կը հաստատէ: Վճիռը գործարարութեան կը դրուի և ասոր վրայ աղապակ Գարեգին էլ եպիսկ. այլ կը բողոքէ և Պօլսոյ պատրիարքական փոխանորդն այդ աստուածութեան նկատմամբ կը յանձնէ, որ սակայն վերոյիշեալ վճիռը կը հաստատէ: Վճիռը գործարարութեան կը դրուի և ասոր վրայ աղապակ Գարեգին էլ եպիսկ. այլ կը բողոքէ և Պօլսոյ պատրիարքական փոխանորդն այդ աստուածութեան նկատմամբ կը յանձնէ, որ սակայն վերոյիշեալ վճիռը կը հաստատէ և գատական նախարարութիւնը որ աստուածար յետաձգել արեւում էր վճիռը, կ'որոշէ այնու պէտքը եղած ընել հին վճիռն համաձայն թէ՛ և Պատրիարքարանը կրկին կը բողոքէ ասոր գէմ. բայց գատական նախարարութիւնը կը պատասխանէ թէ՛ այնու բան մը չկրնար ընել և միայն կը ընեն դատ բանալ: Երուսաղէմի Պօլսոյ պատրիարքական փոխանորդը ասոր վրայ թագրերով և մազպախտով գործուած օրինական թերութիւնները և ասանձանչործմանց յարգուած չլլալը կը պարզէ Շէյխուլիսամին. որ ուշադրութեան կանչէ խնդիրը. բողոքողները Թէլեանին կը յանձնէ որպէսզի նորէն քննուի: Այսմ պատրիարքական փոխանորդը՝ Սմբատ վրդ. կը խնդրէ Տեղապահին որ իր կողմէ և ևս հարկ եղած գիտութիւնը ընէ և ազատէ գրաւուած կայսրածը. որ տարին 80 ոսկի եկամուտ կը բերէ վանքին:

Արեւելի

ՋԱՆԵՏԱԽԱՌԵ ՊԱՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍՐԱՂՆԵՐՈՒ ՄԵՋ

Պօլսոյ կեդրոնի Քաղաք. Ժողովը Մարտ 3ին թէ կին (կարեւորութեան զուրկ է օրը. ժամը, թուականը և տեղը նշանակել) նիստ գումարած և և հետեւեալ որոշումները ստուած է:

Եթէ երեք ամիս մէջ որոշում մը գտնուէր երեսուսուէր...

Քաղաքական Ժողովը գումարուցու երեք և զարգեցու հետեւեալ խնդիրներու անորոշութեամբ: Կը գրեն Պօլսոյ թերթերը:

1. - Ըստ հրաւերի ներկայացան յարաբերական խնդիրներու համար կազմուած Յանձնաժողովը, Սամ. Արարչարանին, ինչպէս նաեւ Մերախոյի Հայ անդամները և ծանօթ օրէնագէտները. խորհրդակցութիւններ կատարուեցան Պատրիարքարանի և Բ. Գրան միջեւ բանակցութեան նիւթ եղող յարաբերական այլ և այլ խնդիրներու մասին և մասնաւորապէս նկատուածութեան անուցեալ գրաւուած հողային խնդիրը. և որոշուեցան նոյն խորհրդակցութեանը շարունակել առաջիկայ երկուշաբթի իրկուսն Բերայի արհեստանոցի սրահը գումարակցութեան անդամներին Մկրտիչ էֆ. Ասանան խնդրին պատմականը ըսու և աւելցուց թէ՛ գատարարութեան ընթացքը այնչափ նպատար չէր եւար և անարդիւնք որպէսզի Պատրիարքարանի կողմէ պաշտօնապէս գիտուած մը ըլլայ ասանձ մասնագէտ տարու համար դատը: Ժողովը Ասանան էֆ ի այս առաջարկը ընդունելով, որոշեց ընդ փոյթ հարկ եղան ի գործ դնել:

2. Վալաթիոյ օսմ. նախկատան գատական խնդիրն նկատմամբ ևս խորհրդակցութեանը կատարուելով, Գարապէտօղան նախակալութեան անդամներին Մկրտիչ էֆ. Ասանան խնդրին պատմականը ըսու և աւելցուց թէ՛ գատարարութեան ընթացքը այնչափ նպատար չէր եւար և անարդիւնք որպէսզի Պատրիարքարանի կողմէ պաշտօնապէս գիտուած մը ըլլայ ասանձ մասնագէտ տարու համար դատը: Ժողովը Ասանան էֆ ի այս առաջարկը ընդունելով, որոշեց ընդ փոյթ հարկ եղան ի գործ դնել:

3. Բարիզէն Պատմական էֆ. իր պատրաստած Երանդուրի բառարանին առաջին մասը զրկած էր: Երանդուրի կտակի խնդիրը վարչութեան կողմէ կազմուած խնդիրը նկատմամբ յանձնուած և հարցապնդման առարկայ եղած ըլլալով, որոշուեցաւ սպասել արուելիք վճիռն ըստ այնմ հարկ եղան ի գործ դնելու համար:

4. Պէշկիթաշի կազմ. վարժարանի ուսուցիչ Արիստիան Պօլսոյին պահանջները մասին. Աստուածական և նոյն թաղի թաղ. խորհրդոյ գրքը նկատուածութեան անուցելով, որոշուեցաւ Քաղ. Ժողովի յայտը իրտեղին հրատարակել Պէշկիթաշի թաղ. խորհուրդը այս մասին

ՀԻՒԱՆԴԻ ՊԱՅԵՐ

ԵՐԱՋԸ

Մութ ու խաւար տանջարանին էի մէջ. Պատերէն սեւ կը հոսէր յորդ քրտինք գէլ թոյն կաթիլներ - մահուան թուփ քրքրերուն - Իրեւ վերջին հողորդութիւն մը հողուն, Կամ խեղճ մեղքին քառութեան հուսկ թողութիւն...

Պարան մը նուրբ սեւ խայտառով թաթախուս, Կապեցին հէք մարմնոյս աղկար ազգուն, Բերթքս ի վար սարսափելի թոկեցին, Ու բերնէս դուրս ժայթքեց առուակն արիւնին, Ճիչ մըն էր սուր արձակեցի անարկուն:

Սարսափեցան, սարսափեցան ամենքն ալ, Դանձններն՝ որ ճիրաններով են գինեալ, Հալածեցան ինչպէս զիւրերն սուրբ խաչէն, Ազատեցայ ցաւին անգուկ կոտորաքէն, Բւ արթնցայ, տեսայ քրտնած էի ես...

ՏԻՐԱՆ ԹՈՎԱՆԵՆՍԵԱՆ

ՆԱՄԱԿԱՍՈՒՓ

4. Պօլսոյ - Օսմանեան Մերախոյական Կարթիէլ էֆ. Նորատուկեանին - Մերք անգամ նա մակ գրուեցաւ ձեր վճիռովս (մին պայհովարեալ) որ Արշալույսին բաժնեկիները զրկել բարեհաճիք:

Անպատասխանի թողուցիք մեր վճարումին հրաւերը, ինչպէս որ անպատասխանի թողուցիք ըսուեցաւ Լա Հէյի համաժողովին ուղղուած հեռագրին առթիւ ձեռք բացատրութիւն պահանջելու համար Ազգ. Վարչութեան կողմէ եղած հրաւերը: Մենք չ'զարմացանք ձեր այդ ընթացքին վրայ, ինչպէս նաև ձեր Երկրպետի (ձեզի ծանօթ) բարեկամները զարմանալու պատճառներ չուենին...

Ձեր Լա Հէյական վարկածը պատմութեան կը վերաբերի այլևս, որուն մէջ մենք զեր մը չ'պիտի որունս պատասխանելու հետ ևս չ'պիտի ձեր բարեկամներուն հետ ևս չ'պիտի մեր բաժնեկիները ինչ յանցանք ունին, ինչու չ'էք զրկեր. գուց՝ որ ինչպէս Պօլսոյ թերթերուն մէջ կարդայիք, ձերակուտականներու կատակներուն քննադատութիւնը խնդրոյ առարկայ եղած ատեն, համարականութիւնը ունեցած էիք յայտարարելով թէ՛ «Մերախոյական»

Դեռ այս ոչնչաբանութեանց թուուարը կրնայիք երկարել եթէ մենք իսկ ձանձարացած չլլայինք մեր Ազգ. թերթի ժողով ըսուած ունայնատուութիւններին:

Ու մտածել թէ՛ Մանկուսի եպիսկոպոսին Պատրիարքարան Տեղապահ ըլլալին ի վեր ազգային գործերը արընթաց կը քաշեն - վրայ լիւրս...

Վա՛յ էնայիներ. վա՛յ... Վա՛յ էնայիներ. վա՛յ...

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԹՅՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ

ԽԻՐԹՈՆ «ԱՐԵՎԼՈՍ» Ի ԹԻՒՆ 45

ՀԵՂՈՒԿ ՎԱՐՉՈՒՆ Գ. ԲՈՒՆՏԵԱՆ

ԵՐՐՈՐԳ ՄԱՍ

ՊԱՆՈՒԿԱՆ ՎԵՐՋ

Թիւրք շրթունքին տակ անելիք գերծ մնացած քանի մը թելերը չիկելով զգացիք փորձառութիւնը անկն զիտութեան բարձր է:

Յովհաննէս իր պաշտօնին կիրառութեան մէջ այնքան հաւատարմով գործուեցաւ որ հեռագրեան նախապատիւ համակարգը կրկնապատկուեցաւ. ուստի զեւ Պուէնու-Ալլոս չհասած՝ նաւաստաններուն զլիւսուր կարգեց զայն երկու ոսկի ալ ամասնակի յաւելումով:

Պուէնու Ալլոսի նաւահանգիստը երկու շարքի ջուր մնացել վեր՝ այս անգամ խորիմը կը քաշէ զին զելպի Անգլիա երթալու. սակայն հազիւ 12 օր ովկէանոր ճեղքած էին. շոյափելի խաւար արեւոյ զինքը մը. գորշադոյն նաւ մը վաւրին տակէն յանկարծ դուրս գնուելով իրենց շոգինաւին վրայ յարձակեցաւ և հարստութիւնը կողոպտելէ ու մարդիկն ալ ցարգելի վերջ՝ ընկղմեց զայն: Միայն Յովհաննէս և և ուրիշ պարզ նաւատար մը հրաշքով ողջ մնացած էին և գերի բռնուած: Հոն ծովահաններու շոգինաւին մէջ, մահուան

սպանակի չիկելու երկուքն ալ նաւակետին անգուկ հրամաններուն առջեւ խոնարհեցան: Գերութեան առաջին ամուսն միւս պարզ նաւաստան փոքրիկ զեղծութիւն մը յայտնելով Սարգսի զեմ բողոքելուն համար ծովանոյն ըրին զայն: Իսկ Յովհաննէս անուկելով որ հարկութիւնները գատ աւատելու ուրիշ ճամբայ չկայ. իր ճարպիկութեամբ խեղդատակութիւններով և իբր նաւատար ունեցած պղտիկ փորձառութեամբ այնքան համակարգ վաշիկեց և յարձակուեցաւ ատեն քաշուելուն ցոյց տուաւ որ՝ նախորդ վրդարար յարձակելու զմտարն ու վտանգաւոր զայն իր երկրորդը կարգեց երկու տարի վերջ:

Յովհաննէսի համար ոճրագործութիւններն ու յարձակումները սովորական խաղաղք գարած էին: Այդ ճամբային ազատուելու համար ամեն յոյս մտրելով՝ սիրտը քարացած էր այլևս և խզմութիւն գործելը բնութիւնն էր, զամ էր: Տասն և հինգ տարի երկրորդ նաւատար պաշտօն կատարելով ամեն զապտիկը կորցած էր. այնպէս որ յարձակումը մը ատեն երբ իր առաջին պատմուցեալ պատահարը. անմիջապէս ինք անոր տեղը անցաւ ու շարունակեց աստիճանը: Այնու իր առաջինին անուկելով Սարգսն կողմնին նաւատարները որուն սիրտը այնքան կարծ-

րացած էր որ անգուկ հրեշ մը երեք չէր տարբերէր: Թիպակ իր հրամանին ներքեւ անուկել յետոյ՝ ոճրագործութիւնները գործարարու անարգել ասպարէզ գտաւ: Երբ ո եւ նաւէի մը վրայ յարձակելու պէտքն զգար՝ անմիջապէս զայն կը ջանջարներ ու ճամբորդներն ալ սուրէ կանցնէր: Միայն այն ատեն քանի մը անձներու կը խնայէր երբ նաւատարի պէտքն զգար և կամ իր ճաշակին յարմար գիտուէր ներ գտնէր...

Կատարութիւններն ու շոգինաւային ընկերութիւնները աճ ու սարսափ մատնուելով. ամեն կողմ հետապնդող նաւեր ճամբայ հանած էին զայն ջանջարներու համար բայց անկարելի կըլլար նոյն իսկ որոշ շուրթի մը մէջ անոր՝ նաւեր գտնել:

«Թիպակ» ընդձովեայ շոգինաւին մը գարմնային յատուութիւններով միշտ անգուտնիկ կը մնար: Եւ Սարգսն միայն մէկ տեղ մը չէր ստմանախակէր իր ասպատակութիւնները. անգամ մը Ասայանտեանի, ուրիշ ատեն Խաղաղականի, Հնդկականի, Ճարտնականի և այլ վուրերու մէջ կրեան կողմէ Կաճախ որոշ տեղ մը յարձակում գործելով մտակոյ նուաճողութեանը մարտահանք ճամբայ կըլլէին: Ասկայն մէկ շարքով տալով եթէ Ասայանտեանի մէջ տեսնուած էր՝ անոր շահատակութեանը նոր լուրը՝ Մարտոյն Արեւելիցն կողմէր այս անգամ: Կը պատահէր նաև որ զինքը հետապնդող նաւերուն քովէն կանցնէր զանազան գրոշակներ պարզելով և ո՛վ իրականութիւն զեւ անոնք անուկ կ'պատէին ձիւքերու կենթարկուէին:

Թիպակի շուրջ շատ մը ասպարէզներ կը շրջէին թէ՛ ուրուականներու նաւ մըն է, որ յանկարծ երեսան կուգայ կը յարձակի և օդին մէջ կաներեւելանայ վայրկեանապէս. թէ՛ ծովազրկներու ասպատակներն անկարանի և որ սակայն կը շարժի. և ջուրին տակէն նաւերը կը ծակէ կողոպտուած համար. թէ՛ կէտ ձուկ մըն է նմանը չի տեսնուած, որ պոչի մէկ հարուածով նաւեր կը խոտարակէ: Այսպէս շատ մը ասպարէզներ որոնք սակայն իրականութիւն զուրկ էին:

Սարգսն իր ոճիրին մէջ նեկատրուած ու բողոքելին անզգայ անասունը մը փոխուած՝ երեք չէր մտաբերէր իր անցեալ զեպերին ու մահուանց Մարթամը որ ազատուելու յոյսով Լիւքս պանթոնին մէջ լքած էր իբր սպասաւոր:

Սակայն նախախնամութեան գերուցոյն ժառը յայտնուելու համար, Յարանապատ Գոնիո շոգինաւին վրայ այ յարձակելով, իր միակ որդին զըտաւ և զզուրկ ու ապաշաւի գաղով իր ոճրագործի կարմիր վերաբուէն մեղակցաւ. բայց մի՞թէ արիւնշաշաղախ կենալը, մի՞թէ այդքան անմեղներու արիւնները՝ զինք արդ սրտութեան անքանաբարեւ պայտէն պիտի զերծ կեցնեցան զր ասպարէս աններ քան զեկ և օճախներ մարկել վերջ՝ իր ընտանիքին մէջ կը իրանիկ ապրի...

Մահովճիւր կարգացուեցաւ Ձեռքերը ետին կապուած ու աչքերը գոցուած վիճել կատակնատին վրայ անգուտուած էր արդէն, ու զանիճը կազմ և պատրաստ անպատկան զիրքով մը հրամանի կապակէն հարուածն իջեցնելու հրաշքով, ուրուական նման ամբարանն ու զինուորներու շարքը ճեղքելով իր վիճել մահապարտի վրայ խաչաձեւեց:

Չ.ՐԻՔ ԵՐՐԵՎ ԱՆՊԱՏ Ժ ՁԻ ՄՆԱՐ

1868ին Ապրիլ ամսոյ երկրորդ օրը, առաւտուն կանուխ, ստեփան-

Շարունակելի

Շարունակելի

կանները իրենց ազատները ունին խնամակալ, ուրեմն անոնց ամա...

Խնամեցէ՛ք ձեր ազատները. մինքն զանոնք չենք ճանչնար, ու անոնց գոյութիւնն ալ չենք կրնար հաստատել...

Բայց ազատներ խնամելէ յառաջ, պարտաճանաչել էջէք, այլ կը խնդրենք. ձեր բաժնեգիրները վճարելու չափ...

Չմտածէք բնաւ թէ՛ կրնաք աւարկել որ թերթ ստացած չէք. Դուք եղբայրս թերթերը ստացած էք...

Կը ճանչնանք ձեր եղբայրս գործակալները. անոններ տալու հարկ չկայ. Միայն թէ՛ հաճեցէք 1908 Օգոստոսէն սկսեալ մինչև 911 Օգոստոս ձեր երեք տարուան բաժնեգիրները (100 դր.) մեզ հասցընել...

Կը ճանչնանք ձեր եղբայրս գործակալները. անոններ տալու հարկ չկայ. Միայն թէ՛ հաճեցէք 1908 Օգոստոսէն սկսեալ մինչև 911 Օգոստոս ձեր երեք տարուան բաժնեգիրները (100 դր.) մեզ հասցընել...

Այս հաշիւին կարգադրութեանէն յետոյ է որ մտադրած ենք ըզրազել Սանսարեան վարժարանի ձեր խնամակալութեան և անոր յարակից բազմակնիւն գործերովը...

Կ. Պօլիս. Օսմանեան Խորհրդարանի հայ պատգամաւոր, Կեդր. ազգային երեսփոխան Ժուզիւն անգամ և վարչութեան Գաղաք. Ժողովոյ անդամակից Տօք. Տաղապարեանին. - 2եր ինչ յղվող զրկող մարդ ըլլալը, եղբայրս գտնուած ատեններէք անգամ առիթ ունեցած ենք հաստատելու...

Բարեգործական ընկերութեան պիտակին ներքեւ ձեր սննդամթերքը պարածածկելու համար ձեր ըրած հոգիտ շանքերը՝ արգելք չը չկրնանք ըլլալ ձեր իսկական գոյնը և տարազը արեւի տակ բերելու, և եթէ մինչև ցարդ այդ իրականութիւնը մեր կողմէ լուսոյ ներքեւ չի բերուցան, պատճառը այն էր որ՝ ուղեցինք աւելի ևս հաստատուել մեր արդէն կազմած գաղափարներուն մէջ, ու սխալած չէինք...

Մտքերնէք չ'անցնէք պարծենալու թէ՛ դուք ազգին կողմէ բարձր պաշտօններու կոչուած էք. Ատիկայ կը պարտիք դուք ո՛չ թէ ձեր ճշմարիտ ազգասիրութեան, անկեղծութեան և արժանիքին, այլ պատահականութեան և մեր ազգային մեծագոյն մասին տգիտութեան և անտարբերութեան և եթէ քիչ մ'ալ աւելի յառաջ երթալ ուղիւնք, պիտի փութանք աւելցնել առ ի չդոյնէ...

Լսեցինք որ ձեզի յարմար անուն մը գտած և տուած է արդէն Արփիար Արփիարեանը ի կենդանութեան, երբ դուք Բարեգործականին կառչելով՝ ստիպած էք եղբր զինքը՝ իր գաղափարներուն դէմ գործելու... մենք այդ յարմարա...

Եղբայրս նամակ գրեցինք ձեզի, որպէս զի ձեր պարտաւորած բաժնեգիրները չընէք մեզի. Մեր վերջին նամակին իբր պատասխան թերթին մերժումը եղաւ...

Սեպտեմբեր 1908 թ. 15-ին ձեր կամուխէն չընէք այդ բանը և ըզմեզ աւելորդ աշխատութիւններու և նոյնչափ աւելորդ ծախսերու ենթարկեցիք...

Ամենէն տարրական մարդավարութիւնն էր՝ ձեզի ուղղուած նամակի մը պատասխանելը, նամակ որ անծանօթներէ չէր գար. ու այդ անհնարաբար կարողանալու թեան մէջ իսկ թերացաք...

Պարտաճանաչութեան ամենէն փոքր մէկ նմոյշը ցոյց տալու համար ուրեմն՝ կապանք որ ամենակարճ ժամանակի մէջ՝ ձեր թերթին ունեցած երկամեայ բաժնետիրդ զինք (80 դր.) վճարելու հոգա՞ծու թիւնը ունենաք...

Բարեգործական չինեցէ՛ք՝ որչափ որ կուզէ՛ք ձեր շարքերով թիւնները պարտելու համար. աւտոր չ'պիտի ուզենք միջամտել. բայ սա լա՛ւ գիտցէք որ ձեր ունեցած պարտքին մէկ սանդիմէն անգամ չ'պիտի անցնինք, որչափ որ դուք հիմն սխալեալ աղայականութիւն ծախել ուզէք մեզի, որուն մենք և կուտ մը իսկ չենք տարը քաւք լա՛ւ գիտէք...

ՎԻՃԱԿԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱՆԱԿԱՆ ԱՅԻՆԱՆՏԱՆԻ
Շահող թիւն է 113
Մինչև Մարտ ամսոյ վերջը շահող տոմար պէտք է ներկայացնել Մեծ Սրճարան Հայկականի Տնօրէնութեան, ուր ցուցադրուած է զինանշանը:
Որոշեալ թուականը լրանալէն յետոյ զինանշանը իր տիրոջ կը պատկանի:

Ս. Գ. Ա. Ս. Ի. Ն. Բ. ԽՏԻՎԸ

Ազգ. ԱՅԻՆ ՏՈՒՐԲ
Եղբայրս հնարամտութեան Պօլիսն ալ պիտի օգտուի այսուհետեւ և զտրամալու բան մը չ'կայ:
Տ. Գ. Տաղապարեանը որ իրեն գրուած նամակներուն չի պատասխաներ և թերթի մը արժանագիրները կ'ընէ կոչ իրեն Պօլսոյ համախոհներուն հետ, Կեդր. վարչութեան Գաղաք. Ժողովին իրեն անդամակցութեան օգտուելով, զժողովութիւն չ'պիտի կրէր Պօլսոյ Տնտեսական Խորհուրդին ներընկելու այն միջոցները, որուն ինչ ըլլալը եղբայրս հերոսները կրնային զբաւրացնել ծանուցած ըլլալ իրեն բարատիկ պարծանքով մը...

Եղբայրս մէջ, ըլլա՛յ Գահիրէ, ըլլա՛յ Ազգ. քանդակար, կատարուած քուէարկութեանց մէջ ՀԻՄ բաներով ազգային տուրքը, ինչ որ ԱՆՀԻՄԸ է. սահմանափակեցին քուէարկութեան թիւը, որպէսզի գիւրութիւնը ունենան իրենց համակիրներուն ազգային տուրքը իրենք վճարելով քուէ շահելու եւրոպային է այս միջոցը, պէտք է հետեւիլ անոր՝ բարիտու ազատօժաններէն ֆիլիսոփայ խալիլիզ Բենեզի ազգին զլիսուն փորձանք գառնալու համար...

Հիմա Պօլսոյ Տնտեսական Խորհուրդն է որ իրար պիտի անցնի, ազգայիններուն ձայնը խեղդել տալու համար ազգային տուրքը ընտրութեանց հիմնադրուած, ասկայն մեծ յոյս ունինք թէ՛ Պօլսոյ ազգայինները աւելի հասկացողութիւն պիտի ցոյց տան ընտրական գործերուն մէջ, և ազգային տուրքը՝ որուն վճարումը այլ և այլ անուններու տակ հաշարերորդ անգամն է որ կատարած պիտի ըլլան, չ'պիտի ընդունին իբրև հիմ, ԱՆՀԻՄԸ թեւաբաններու տակ իրար տալով:

Ազգային տուրքը ընտրութեանց հիմը չ'կրնար ըլլալ քանի մը պատճառներով, որոնց մէկ երկուքը կրնանք թուել, անոնց մասին հարցապիտում ուղղելով ամեն անոնց որոնք ազգային վարչական պաշտպաններ իրենց ձեռքին մէջ յազարէք գործնել կուզեն, քանի մը զուրուշ ծախսելու փոխարէն:

Թող պատասխանեն մեզի կրթութեան վեճիկն տակ հազգատակ կողմէ պարտնները:
Այն որ ազգային տուրք չի վճարէր քուէարկելու իրաւունք չունի կրնան զազգ շահագործող մեր քաղաքացիները...

Գահիրէ որ այդպէս է, ուրեմն ազգային տուրք չ'ճարող զինուոր գնալու պարտական է կը հարցընենք, ստուգելէ յետոյ թէ՛ նոր զինուորագործած քանի մը հազար հայ երիտասարդները տակաւին ազգային տուրք չեն վճարած եղբր... նախ այս հարցին պատասխանելու է, ուրիշ պատճառներ ալ թուելու համար:

ՏԵՂԱԿԱՆ

Մարգարէին ծննդեան (Մուլէտ էլ նէպի) հանդէսները սովորական շքեղութեամբ կատարուեցան:
Տեղացիներու և Թուրքիայից բոլոր ամենահոգ քաղմութիւն մը կը ընկնէր օրը Ապպախիյէ գիւմարէ մասնակցելու համար կատարուած հանդէսներուն:
Ն. Բարձրութիւն Խորհրդ Գուպպի պալատէն հանդիսաւայրը հասաւ որչափ ժաման, և ընդունուեցաւ: Վեճ. նախարարպետ Մուհամմետ փաշա Սալիտի և նախարարներուն կողմէ:
Ն. Բարձրութիւնը մէկ ու կէս ժամու չափ հանդիսաւայրը մնալէ

Յ. Յ. ԱՅԸՔԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ՆԱՄԱԿԱՍԱՆ ՏԵՂԱԿԱՆ ԶԻՆՈՒՆ ԶԻՇԿ ԳԻՄԱՅԸ
Պատու ունին ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ՛ իրենց նախկին վաճառատան մէջ այս անգամ հաստատած են վաճառակա. նութեան ուրիշ նոր ճիւղ մը, արդար իւրի, ձիւթաւոր, անուր ևն:
Ապրանքներու մաքրութեան և գններու չափաւորութեան մասին ամեն փոստահարին կը արտի իրենց գիմող յաճախորդներուն:
Անգամ մը միայն վերադառնալ ապրանքներէն գնողներ՝ ըստ անունային գոհ մնալով, ապահովապէս մնայուն յաճախորդ պիտի ըլլան:
125

յետոյ, Վեճ. նախարարպետին հետ պալատ վերադարձաւ:
ԱԼՊԻԹ Բ.
Կիրակի կէս օրին Գահիրէ ժամանեց Ալպէրթ Բ. Պելճիոյ թագաւորը իր հետեւորդներով:

Ն. Վեճապառութեան յայտնած փոփոխութիւն համաձայն, պաշտօնական ընդունելութիւն անդի չունեցաւ, միայն ոստիկանութեան հրամանատար Լէվա Հարվէյ փաշա քանի մը ոստիկաններով կայարան փութացած էր բարեկարգութիւնը պահպանելու համար:

Պելճիոյ Բեյ. Հիւպատոսը կայարան փութացած էր իր վեճապետ ընդունելու համար:
Ն. Վեճ. Պելճիոյ թագաւորը իր հետեւորդներով Սալոնայ Օթէլ իլ Կանիւլով հանգիստ առնելէ յետոյ, պոստ մը կատարած է քաղաքիս կարեւոր վայրերը, մինչև Հէլիոպոլիս:

Ն. Ն. Վ. Պելճիոյ թագաւորը և թագուհին Լուքսոր պիտի մեկնին ու անկէ Ատուան և Ապրիլ ամսոյ առաջին եօթնեկէն Գահիրէ պիտի վերադառնան:
Վեճ. թագաւորը 37 տարեկան է, 1900 Հոկտեմբերին ամուսնացած է Պափիէրայի Եղիսարէթ դքսուհիին հետ և երեք վաւակ ունի:
ՃէրիՏ Պէթ

Ասկէ յառաջ ծանուցած էինք ազգայնականներու պետ Մուհամմետ Ճէրիտ պէյի վճարակատեանին զիմելը, իր վեցամեայ բանտարկութեանը դէմ, որուն վճարումը ութ օրուան յետաձգուած էր:
Վճարակատեանը նախորդ վճարակատեանը պէտքը տեսած չէ, ինչպէս կը ծանուցուի:
ԲԱՑՈՒՄ

Տամանհարի արուեստական վարժարանին բացումը տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ ամսոյ կիսուն:
Ն. Բ. Խորհրդ պիտի նախագահէ բացման հանդէսներուն:
ՏԻՆԱՄԻԹ
Ազգ. քանդակարի ոստիկանութիւնը երկու ծրար (գօլի) տիւնամիթի իւրեթեր ձեռք անցուցած է Ապպախիյէ մէջ, և անոր տէրը կը փնտռէ մեծ փութով:

ՅՈՒՍԷՆ
Ապտիի կողմերը բնակող 50 տարեկան յոյն մը չ'գիտցուի ինչ պատճառներէ գրգռուած անձնատան ըլլալ ուղած է 400 կրամ ասիթ ֆէնիքի ճող մը անուկով: Սակայն չ'կարենալով տակալ ֆէնիքի պատճառած ցուերուն, բնակակիցները անհանգիստ ըրած է, այնպէս

որ գրացիները ստիպուած են իմացնել առ որ անկէ և խեղճ յուսահատը Գար էլ Այնի հիւանդանոցը փոխադրել տալ:
ՄԻԼՈՒՆԱՏԻՐ ՄԸ
Պ. Բիէքոս Մօրկան Ամերիկացի մօլիտոսէրը ժամանակէ մը ի վեր քաղաքս կը գտնուի և անանանցած կեանք մը կը վարէ հետու քաղաքին աղմուկներէն և անխորժ ժխորներէ:

ՅՐԱՊԱՐԱԿ ԵՒԱԾ Է
ՅՈՒՆՍԵՐԷՆ - ՀԱՅԵՐԷՆ
ԳՐԱՆԻ ԲԱՌԱՐԱՆԸ
ՀԵՂԻՆԱԿ ՄԻՇՐԱՆ ԵՌՎԱՆԵՍՍԱՆ
ՕՍՆ
ՕՍՆ բառարանէն գնել ուզողները պէտք է գիմեն՝ Զարգարեան Գրատուն Կ. Պօլիս Զագագճալար թիւ 24-26:

ԱՐԳՈՒԿԱՆ
ՕՆԵԿ ՆԻՈՂՈՍԵԱՆ
ՇԱՐԷ ԱՊՏ - ԷԼ - ԱՋԻՉ
Մարտի 15-ին, ճշգրտակալութիւն և գիւրամատչելի գին, Անա իր նշանաբանը:
Իմեցէ՛ք անգամ մը միայն փորձելու համար, և այնուհետեւ միշտ պիտի փնտռէք զինքը:

ՍԱՄԻՏԻՈՍ ԹԱԴԵՌՍԵԱՆ
ԻՆՏԵՂԱՎ ԿԱՍԱԿԱՆ
Շարա Սահա, Օռօղոյ Պարի նորակառոյց վաճառատան մօտ թիւ 11

Անոնք որ ճաշակաւոր գոթիւն մը ունենալու համար գանազան տեղեր գիմած ու գոթոյ մնացած են, թող անգամ մը մեր վաճառատունը այցելեն: պատրաստ եմ իրենց հետ պայմանաւորուի որ՝ եթէ իրենց յանձնարարութեանը գոնացուցիչ չ'գտնեն, կանխավճարը ամբողջովին ետ պիտի ստանան:
Այս պայմանը՝ ճաշակաւոր հագուելու փոփոխութիւններուն համար, նըպատաւոր առիթ մը պիտի ըլլայ:
Ապտիկ ապրանքները նկատուողութեան չեն ստուեր, և անոնք որ ինծի կը գիմեն, զիբաւ կրնան բարբառնիլ ապտիկին տարբերութիւնները, թէ գործի մաքրութեան և թէ գիւնրու մասին:
ՄԱՐՏԻՈՍ ԹԱԴԵՌՍԵԱՆ
147 - 175

Հայկական վիճակահանութեան շահող թիւերը տեսնել շորորդ երեսին մէջ:
Ազգատանամ ընկերութեան կնիքը չի կրող ԼԻՍԻԱ ներքեւ անվաւեր կը նկատուին:
77րդ. Թիւրք տեղի պիտի ունենայ կուս Գաֆէ Երչայի մէջ Մարտ 19ին Կիրակի երեկոյին:

ԿԱՐԱՊԵՏ ԳԱՍԱՊԵԱՆ

ՇԱՐԱ ՄՈՂԱՄԵՏ ԱԼԻ, ՏԱՐՊ - ԷԼ - ԷՆԱՊԱ ԹԻԻ 1
ԿԵՄԷ ԷԼ ԿՆԻՐԱՍ ՄՂԱԿԻՐ ԶԻՇՏ ԳԻՄԱՅ

Երկար տարիներ կարևոր ստիճան մէջ աշխատելով փորձառութիւն ստանալէ յետոյ, այժմ իր սեփական վաճառատունը ունի, ուր կը վաճառուին թէ՛ նոր և թէ՛ գործածուած կարի մեքենաներ ամեն տեսակէ, միշտ աւաջնակարգ օնապիլիաներու ապրանքները ընտրելով կը գնէ կամ նորբու հետ կը փոխանակէ կարի հին մեքենաները: Իրմէ գտնուած նոր մեքենաները հինգ տարի ձր կը նորոգէ:
Նորոգութեանց համար երբ պէտք ըլլայ յաճախորդաց տները կայելէ և իր կատարած նորոգութիւնները տարիներու համար կ'երաշխաւորէ:
Կը վաճառէ նաև ամեն տեսակ կապի վառարաններ և ատոնց նորոգութիւնները կ'ընէ անմրցելի յաջողութեամբ և գիւրապէս: Իրմէ գիմող ըրողը յաճախորդներն այ գոհ պիտի մնան:
79-130

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՄՏՈՒՆ ԾԻՍԱԽՈՏԻ

ԵՒ ԸՆՏԻՐ ՍԻԿԱՐԵԹՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ՎՍԿ - ԷԼ - ՊԻՐԲԷ ՓՈՂՈՑ ԷՕՁՊԷՔԻՅԷ

Արևելեան ընտիր ծխախոտներէ պատրաստուած թարմ սիկարեթներ անմրցելի աժան գներով ունենալու կամ վայելելու համար, ամէն անգամ և ամէն տեղերէ աւելի՛ պէտք է նախընտրել մեր վաճառատունը .

ՄԵՓԱՎԱՆԱՏԵՐԲ
Ն . ԵՒ Ա . ՀԱՃԷԹԵՆՆԵՆ ԵՂՐԱՐԻՔ
ՅԱՏԿԱՆԻՇԸ ԻՐԵՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀԵԱԼԷ .

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
ՊԱՏԿԵՐԱԶՎՐԻ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ
ԱՆ ԻՆՎԵՐՏԻՆԷ - ՀԱՅԵՐԷՆԷ
Չ . Տ . Ս . ՓՈՓՈՋԵԱՆ
1186 ԷՋ - 800 ՊԱՏԿԵՐ

Հոյակապ աշխատութիւն արժանացած բազմաթիւ գնահատական նախաձեռնութիւններու և նշանակալից արտասովոր արտադրութիւններու մէջ, Պատկերազարդ Անգլո-Հայ Փափագեան քառաբանը պատրաստուած է մեծ խնամքով եւ զիջարար հետեւողութեամբ Websteri Casselli ամենամիջին քառաբանը եւ զարդարուած է 800 ընտիր պատկերներով, որոնք ուղղակի Ամերիկայէն բերել արուած են Websterի հրատարակչներէն: Անգլիներէն հոմանիշներ քանոնուած կերպերը գրուած են յարեւմտեան Websterի Մասնաւոր յանրուած քառաբան մը Անգլիական եւ Ամերիկեան ոճերու եւ ասացուածներու օրինակներով բացատրուած: Մասնաւոր յանրուած քառաբան մը Անգլիական նոր ուղղագրութեան: Ամէն նոց տարուած է սոյն քառաբանը թէ՛ իր ներքին պարունակութեամբ եւ թէ՛ արտաքին կազմով աննախատարաբար եւ անմրցելի բնուէն համար: Ընտիր պարունակութիւնը, ընտիր թուով, ընտիր կազմով: Անգլո-Հայ պատկերազարդ Փափագեան քառաբանը կը վաճառուի մասնաւորապէս պատրաստուած սուպերու մէջ: Գինը յաթկազմը 70 . իսկ կիսակազմը 75 զանկան . փոստի ծախքով 75 եւ 80 զանկան:

ՀՈՐԻԶՈՆ

ԲԱՅՅՈՒՄԵ Ե ԲԱԾԿՆԱՐԳԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
1911 ՅՈՒՆԻՍ

ՀՈՐԻԶՈՆԸ

Հրատարակուելու է մօտ աշխատակցութեամբ
ՀԱՋ . ԱՂԱՅԵԱՆԻ . ՅՈՂԷ . ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ ԼԷՍԻ ԵՒ ՇԻՐԱՆՉԱՂԻԷԻ
Բաժնեգին՝ տարեկան Պարսկաստան 10 ռուբլի . Թուրքիա
120 զուրուշ . Ամերիկա 6 դոլար . Եւրոպա 3 0 Ժրանգ .
Redaction du Journal « Horizon »
Tiflis (Russie-Caucase)

ՄԻՆԿԸՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵՒ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Ժ . ՆԱՅՏԻՆԿԷՐ
Պալատի փողոց . Խաչնէտարի սեփականութիւն . Պրիսիօլ Օթէլի
ճիշտ գինաց Գաֆէ Տր Լա Պուսի կից
ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀՆԵՐՈՒ ՔԱՂԱԳՆԵՐՈՒՄ ՄԷՋ ՄԱՍՆԱԾԻՆՎՈՐ ՈՒՆԻ
Աշխարհի ամենէն լաւագոյն կարի մեքենաները ՄԻՆԿԷՐՆԵՐՆ ԵՆ Եւ աստիճան
մինչեւ ցարդ 17,000,000 ծախուած է:

400 Կ աւելի վկայական եւ մեքայնետով վարձատրուած, Եւրոպայի մեքենաներ.
ԱՄԵՆԷՆ ՄԵՐ ՎԱՐՉԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ
ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՅԱՆԱԿ
Փարիզի 1900 ի Տիեզերական արտադրանքի մէջ ասացած է
ՀԱՌԱՅԵՐԻՉ ԲՐՈՒՄԻՍԻՅ ՀԱՅԹԱՅԵՐԻՉ ԱՆԳՂՈՅ ԿԱՅՆԵՐԱԿԱՆ
ԱՅՍԵՐԿԱՆ ԱՐԿՈՒՆԻԿԻՆ ԵՒ ԹԱԿԱՌՈՐԱԿԱՆ ԱՐԿՈՒՆԵԱՅ
ՀԱՅԹԱՅԵՐԻՉ Ն . Բ . ՆՏԻՎԱԿԱՆ ՅԱՆ

Կեղծերէն զգուշանալ,
ուչազրուելու գարձնել
իւրաքանչիւր մեքենայի
վրայ ՄԻՆԿԷՐԻ յասկանշիմ
Զրի դասեր և նորոգու-
թիւններ, ՄԻՆԿԸՐ մեքենա-
յից համար, յաճախորդա-
տուններուն մէջ .
Վճարմանց գիւրութիւն
Փոխանակութիւն հիներու
եւ նորոգութիւն ամեն կարգի
Մեքենայից
Գին ՉԱՓԱՆՈՐ

ՎԻՃԱԿԱՅԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ի նպաստ Ազգաստանի Ընկերութեան
76 ԵՐՈՐԻ ԹԻՂԱԺ
Իանիւրէ 12 Մարտ 1911
ԿԻԱՆ ԳԱՅԷ ՇԻՇԱՅԻ ԱՌՋԵՆԻ

Table with 2 columns: Amount, Price. 3667, 9969, 15850, 610. 200 Ղ. Ո. շահող թիւեր

Table with 2 columns: Amount, Price. 14285, 19369, 2140, 16202, 13890. 80ական Ղ. Ո. շահող թիւեր

Table with 2 columns: Amount, Price. 382, 1825, 4837, 6469, 8623, 11723, 15013, 17517, 19420, 23073, 27463, 28707. 200 Ղ. Ո. շահող թիւեր

Մանով . - Կէս բոնուսի անանձին
ներկայացուած ամեն արժէքէ զուրի է
եւ չի վճարուիր .

ՉՈՐՄ ԱՌԵՏԱՐԱՆՆԵՐԸ

ԱՐԿՍՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
Հեղինակ ԷՄԻԼ ՉՈՂԱ
Թարգ . ԵՐ . ՕՏԵԱՆ
Հրատարակուելու է և գինը
համար պէտք է գինի 4 . Պօլիս
Հարգարեան եղբորց Կրատունը .

ՀԻ - ՀԻ - ՀԻ

Ազգային Մարտիկներ
Արտահատիկ Կր . Թորոսեան
Վարչական գործերու համար
Գինի Միջոցի Բէշիչեանի
Հասցէ՝
Redaction du Journal Hi-Hi-Hi
Avenue Sme Porte No 54
Constantinople

ԲԻԹԱՆԱ

Տանտրեայ Գաւառութիւն
Բաժնեգինի թուրքիա 20 զրշ .
արտասահման 6 ֆր .
Հասցէ՝
Redaction du Journal «Bythania»
(Asie-Mineure) Yzmit

ՍՈՒԼԹԱՆԻՅԷ

ԵՒՆԵԼՈՎ ՀԱՆԴԵՐՉ ԶՎԱՍՏՈՒԵԼՈՒ ՕԳՏԱԿԱՐ ՄԻՋՈՅԸ
Միաստան հաճոյքի համար կը ծխուի . շատեր սակայն
իրենց առողջութիւնը կը խանդարեն գործածելով կարգ մը
սիկարի թուղթեր՝ որոնք կը զօրացնեն ու կաւելցնեն նի-
քօթիին ազգեցութիւնը և սիկարին ծայրը գառնուելուն
կը հաւաքեն: Երբ՝ ծխելով հաւաքեալ չիքստանելու իր
միակ գարման կը յանձնարարենք առողջութեան նախան-
ախաղիք ծխողներուն աշուհեան գործածել միմիայն « Ա-
ճեմեան Գոնիկիչիչեան Ընկերութեան » Պօլիս մէջ հրատա-
րակ հանած և աշխարհ մեծ ընդունիչութիւն գտած՝ ՍՈՒԼ-
ԹԱՆԻՅԷ ՍԻԿԱՐԻ ԹՈՒՂԹԸ՝ որուն օրինակներ վրայ ունեցած
գնահատելի և օգտակար առաւելութիւնները ճանչնալու հա-
մար բաւական է միայն անգամ մը փորձել և համոզուիլ թէ
արդարեւ՝ 1 . Չուտ գաղտնի ընտիր տեսակէ կը բաղկանայ .
2 . Բոլորային կանխտեսցնէ նիքօթինը . 3 . Սիկարին ծայրը
գառնուելուն համար չի գրեմ կը պահէ 4 . Բնաւ չմարի ու
չի սննար . 150 թիւերէ բաղկացեալ ՍՈՒԼԹԱՆԻՅԷ առաջ-
նապահի սիկարի թուղթին պարկերը կը ծախուին 10 փրի:
Փնտաւցէք ամեն ծխախոտներու մօտ և գործածե-
ցէք միայն ՍՈՒԼԹԱՆԻՅԷ սիկարի թուղթը . Եթէ կը փա-
փարիք ծխելով հաճոյստանալ և սակայն չիքստանալ երբէք .
Տուփերէն տար առ հարկը կը պարունակեն աթիւս .
թիւր և խիտ պիտանի նւէրներ . բացուած տուփ մընդունիք .
Մեծաքանակ գնորդներու զգալի զեղը . յանձնար-
արութիւնը կը կատարուի արագ և խառնով Զրի նմա՞յ .
Միակ Գործակատարք ընդհանուր Եղբայրտան
Ս . ԵՒ Վ . ԲՐՈՒՏԵԱՆԻ ԵՂՐԱՐԻՔ
Բաղիպ փաշա փողոց թիւ 48 Աղէ բանագրիտ

ՏԱՐԱ ԱՊՏ ԷԼ ԱԶԻԶԻ ՊՈՂՈՏԱՅԻՆ ՎՐԱՅ

Գիւրգուր, Թերթերու, Հանդեսներու, Պրոչիւրներու, Նամակազոյիսներու, Անվոյթներու, Վաճառականական սեսիւներու, Այցիւրներու, Մանաչիւներու, և Հայերէն, Անգլիերէն
ծրաններէն, Իտալիերէն, Յունարէն, Արաբերէն լեզուներով սպագրական յանձնարարութիւններու համար պէտք է դիմել ԱՐԵՎԷԼՈՅ Տարածարձի խնամակար և ճաշխարհ սպագրութիւն ունենալու հաճեալ .
Զինկոններու սպագրութիւնը ամենամեծ խնամով կը կատարուի և մեծատու ա թ ի շ ներու յանձնարարութիւն աչ կրեղանուի . ըլլա՛յ բաւերական ըլլա՛յ վաճառականական .
Եղած յանձնարարութեանց ցուցարի կերպ կանխիկ չի գնառուածները նկատողութեան չեն ստնուիր .